

U POTRAZI ZA AUTOROM MOZAIKA U BLATU NA KORČULI

Rada Dragojević Čosović
Centar za kulturu Vela Luka
Ul. 26, br. 2
HR 20270 Vela Luka
radad7448@gmail.com

Primljeno: 2.7.2020.

UDK 738.5(497.5Blato)

Sažetak: Autorica u tekstu opisuje svoju potragu za mozaikom izrađenim u sklopu Međunarodnog susreta likovnih umjetnika u Veloj Luci 1968., kao i njegovim autorom. Arhivskim istraživanjem utvrdila je kako je riječ o poznatom rumunjskom umjetniku Florinu Ciubotaru te da je mozaik bio poklonjen Turističkom društvu Blato. Uz opis mozaika, koji se danas nalazi u Osnovnoj školi Blato, autorica je po stupanju u kontakt s obitelji Ciubotaru potvrdila i svoju tezu o njegovom autorstvu još jednog mozaika u Veloj Luci.

Ključne riječi: Florin Ciubotaru, Međunarodni susret likovnih umjetnika u Veloj Luci, 1968., Blato

U dokumentarnoj građi o Međunarodnom susretu umjetnika u Veloj Luci 1968. godine čuva se kopija isječka iz francuskih novina *Les Lettres françaises* iz iste godine. Naime, u ovim novinama je polovinom rujna 1968. godine izišao članak pod nazivom „Les rencontres internationales de Vela Luka“ čiji je autor ugledni francuski kritičar i sudionik Međunarodnog susreta u Veloj Luci Georges Boudaille.¹ O ovome članku u cijenjenim francuskim novinama su pisali tadašnji domaći mediji „Politika“ i „Slobodna Dalmacija“.² Članak Georges Boudaillea je izišao ubrzo nakon završetka velikog i značajnog međunarodnog umjetničkog događaja u Veloj Luci, a autor govori o svom osobnom i neposrednom iskustvu na Susretu i navodi imena brojnih renomiranih umjetnika iz različitih zemalja koji su sudjelovali u ovom događaju na Korčuli prije pedesetak godina. Članak je popraćen fotografijama nekoliko sudionika Susreta nastalih na otočiću Proizdu (Stojan Čelić, Yasse Tabuchi, Petar Omčikus i Luc Ferrari) i fotografijom postavljanja spomen panoa s mozaicima u središtu Vele Luke. U prvom planu te fotografije nalaze se dva mozaika položena na zemlju od kojih je jedan s motivom sunčeva diska kasnije ugrađen u spomen pano, a djelo je autora Branka Omčikusa.³ Drugi mozaik na fotografiji bio mi je nepoznat. Naime, u Veloj Luci sam obišla sve lokacije na kojima se nalaze mozaici iz 1968. godine (spomen pano u središtu Vele Luke, ulaz u Zadržni dom, Splitska banka, Osnovna škola Vela Luka, hotel „Jadran“, atrij Centra za kulturu Vela Luka, ulaz u Narodnu knjižnicu „Šime Vučetić“). Godine 2005. iz prostorija koje koristi poduzeće „Komunalac“ u Centar za kulturu Vela Luka prenesena su 22 mozaika manjih dimenzija na kojima je pronađen manji broj crvenom kredom ispisanih i djelomično čitljivih natpisa s prezimenima i zemljom porijekla pojedinih autora.

1 U bibliografiji kritičara Georges Boudaillea pronašla sam ovaj podatak: Georges Boudaille 'Yougoslavie 68, rendez-vous international', in *Les Lettres françaises*, 11 au 17 sept. 1968, n°1248, p.24-27.

2 „Francuske pohvale slikarima u Vela Luci/Šta je jedan francuski kritičar video na likovnim manifestacijama od Sv. Stefana do Korčule?“, *Politika*, 20. 10. 1968., autor. N. R. „*Les lettres francaises* o našem umjetničkom životu“, *Slobodna Dalmacija*, 26. 9. 1968.

3 Motivi sunca i kruga česti su motivi mozaika nastalih 1968. u Veloj Luci u sklopu Međunarodnog susreta likovnih umjetnika.

Autorstvo pojedinih umjetnika potvrdili su umjetnici Petar Omčikus i Kosa Bokšan za njihovog boravka u Veloj Luci. Nakon toga su u travnju 2007. iz Pariza poslali još nekoliko fotografija mozaika na kojima su dopisana imena autora. Do tada su imena autora izloženih mozaika u mjestu bila tek djelomično poznata i to zahvaljujući publikaciji *Međunarodni susret umetnika 68* koje je izdalo Narodno sveučilište Vela Luka neposredno nakon prvog susreta. Međutim, među njima nije pronađen mozaik s fotografije iz francuskih novina, pa su postojanje i lokacija tog mozaika ostale nepoznanica.

Prilikom prikupljanja i istraživanja građe vezane za Međunarodni susret likovnih umjetnika u Veloj Luci 1968. za potrebe dokumentarne obljetničke izložbe „Međunarodni susret likovnih umjetnika u Veloj Luci 1968.“ otvorene u kolovozu 2018. godine u Centru za kulturu Vela Luka, nekoliko puta sam išla u *Arhivski sabirni centar Korčula - Lastovo* u Žrnovu gdje sam u dokumentaciji o Međunarodnim susretima u Veloj Luci pronašla dopis koji svjedoči o postojanju jednog mozaika u Blatu.⁴

U dopisu se navodi da Odbor za organizaciju Susreta kao izraz pažnje na ukazanom gostoprimstvu umjetnicima prilikom posjeta Blatu poklanja jedan mozaik rumunjskog umjetnika Florina Ciubotarua, sudionika Međunarodnog susreta u Veloj Luci 1968., Turističkom društvu Blato. Dokument je potpisala Sofija Nonković, tadašnja direktorica Narodnog sveučilišta u Veloj Luci, u okviru kojeg je organiziran Međunarodni susret. Zahvaljujući atribuciji pokojne slikarice, inicijatorice i suorganizatorice Susreta u Veloj Luci Kose Bokšan, bilo mi je poznato da je jedan mozaik Florina Ciubotarua ugrađen u spomen pano u središtu Vele Luke. Ugrađen je na strani spomen panoa orijentiranoj prema Župnoj crkvi sv. Josipa i prema Centru za kulturu te je dio cjeline od ukupno devetnaest mozaika renomiranih domaćih i stranih umjetnika ugrađenih u spomenik u središtu mjesta.

Po pronalasku dokumenta kontaktirala sam Turističku zajednicu Blato, a potom i Osnovnu školu Blato. Nadala sam se da ću, ukoliko se djelo pronađe u Blatu, mozaik ili bar fotografiju mozaika s potrebnim informacijama izložiti u okviru dokumentarne izložbe i time upotpuniti saznanja

4 HR-DADU-SCKL-971. Narodno sveučilište Vela Luka. Međunarodni susreti likovnih umjetnika, dopis Turističkom društvu Blato o donaciji (3.10.1968.)

Odbor za organizaciju Susreta 1968. kao izraz pažnje na ukazanom gostoprimstvu umjetnicima poklonio je jedan mozaik rumunjskog umjetnika Florina Ciubotaru Turističkom društvu Blato. Mozaik se nedavno locirao u Osnovnoj školi Blato.

o ovom važnom umjetničkom događaju kojeg su direktno ili indirektno podržavala i druga mjesta na otoku i šire.⁵

Mozaik se naposljetku locirao u Osnovnoj školi, ali iz tehničkih razloga mozaik nije bilo moguće odmah vidjeti i dokumentirati. Iz tog razloga djelo nije bilo moguće prezentirati na izložbi ni u kojem obliku, ali bila je velika sreća i radost da djelo postoji i da je sačuvano.

U travnju 2019. prvi put sam ga obišla. Mozaik se nalazi na prvom katu Osnovne škole u Blatu. Radi se o zidnom mozaiku ugrađenom u zidnu plohu točno nasuprot stepeništa.⁶ Dimenzije djela su 80 x 100 cm. Izrađen je od tamnosmeđih i svjetlosmeđih komada kamena i ulomaka nepravilnih sjajnih bijelih keramičkih pločica. Dobro je očuvan, kompozicija je većim dijelom intaktna, osim što je na nekoliko mjesta otpalo po par ulomaka keramike, kao i kod pojedinih mozaika koji se čuvaju u Centru za kulturu u Veloj Luci.

5 Sponzori Prvog međunarodnog susreta likovnih umjetnika u Veloj Luci 1968.: „Komunalac“, komunalno uslužno poduzeće Vela Luka, „Jadranka“, poduzeće za preradu i trgovinu ribom, Vela Luka, Ugostiteljsko poduzeće „Istra“, Vela Luka, Obalna plovidba „Vela Luka“, „ELEKTROJUG“, Dubrovnik, Metalurški kombinat, Rijeka (pogon „Ambalaža“, Vela Luka), „Atlas“, jugoslavenska putnička agencija, Dubrovačka banka, Dubrovnik, Ugostiteljsko poduzeće Orebić, Ugostiteljsko poduzeće „Hober“, Korčula, Poljoprivredna zadruga Vela Luka, „Izbor“, Trgovačko poduzeće na veliko i malo, Vela Luka, „Gradina“, Trgovačko poduzeće na veliko i malo, Korčula, Brodogradilište „Greben“, Vela Luka, Zdravstvena stanica Vela Luka, Prirodno lječilište „Kale“, Vela Luka, Poljoprivredna zadruga Blato na Korčuli (Izvor: Katalog na hrvatskom i francuskom jeziku s programom Prvog međunarodnog susreta umjetnika u Veloj Luci 1968. i popisom sponzora Susreta, dokumentacija Centra za kulturu Vela Luka)

6 Svi mozaici u Veloj Luci iz 1968. godine su zidni.

Unutar zaobljene forme izrađene od sjajnih bijelih keramičkih pločica, autor je od smeđih kamenih ulomaka izradio kompoziciju od pet apstraktnih izduženih oblika. Središnji apstraktni izduženi smeđi oblik djelomično izlazi iz zaobljenog bijelog keramičkog kadra i dijeli ga na dva registra.

Unutar njih se nalaze po dvije manje vertikalno postavljene apstraktne forme koje su varijacije horizontalne središnje. Unutar bijelih ulomaka keramičkih pločica utisnuto je par manjih nepravilnih narančastih fragmenata koji koloristički oživljuju prikaz i doprinose dinamici čitave kompozicije čiji sastavni elementi asociraju na antropomorfne simbole. Pronađeni mozaik odgovara mozaiku na fotografiji u francuskim novinama *Les Lettres françaises* iz 1968. spomenutih na početku teksta.

Repetitivnost oblika prisutna je i na mozaiku istog autora ugrađenog u spomen pano u središtu Vele Luke na kojem se ponavlja motiv kruga, također unutar dva registra, donjeg tamnog s jednim krugom i gornjeg svijetlog sa šest krugova.

Florin Ciubotaru jedan je od brojnih značajnih stranih umjetnika sudionika Prvog međunarodnog susreta likovnih umjetnika u Veloj Luci 1968. i ujedno je jedini rumunjski umjetnik koji je sudjelovao na Susretu. Uz austrijsku umjetnicu Brigitte Simlinger, bio je među najmlađim sudionicima Susreta. Ciubotaru je veliko i značajno ime rumunjske likovne i kulturne scene. Rođen je 1939. godine, a diplomirao je 1963. na Institutu likovnih umjetnosti Nicolae Grigorescu u Bukureštu (profesori Corneliu Baba, Stefan Constantinescu). Od 1964. sudjelovao je na većini službenih salona u Bukureštu, kao i na skupnim izložbama rumunjskih umjetnika u inozemstvu. Član je skupine umjetnika: Grupa 9 + 1 i Grupa 8 Art +. Jedan je od autora velike tapiserije izložene u Nacionalnom teatru u Bukureštu (174 m²). Od 1990. do 2009. godine bio je profesor na Odsjeku za slikarstvo na Nacionalnom umjetničkom sveučilištu u Bukureštu (Universitatea Națională de Arte București).

Nakon pronalaska mozaika u susjednom Blatu, zbog određenih sličnosti s elementima korištenima na ovom mozaiku, a i s jednim elementom na mozaiku s panoa u Veloj Luci, pretpostavljala sam da je Florin Ciubotaru autor još jednog mozaika koji se čuva i prezentira u prizemlju zgrade u kojoj je smješten Centar za kulturu Vela Luka. Ovom

*Ciubutaruov mozaik u Osnovnoj školi Blato.
Foto: autorica*

Središnji mozaik pano u Veloj Luci. Ciubotarev mozaik se nalazi pri dnu, drugi slijeva. Foto: Lujo Frlan

Ciubotaru je veliko ime rumunjske likovne i kulturne scene. Rođen je 1939., a diplomirao je 1963. na Institutu likovnih umjetnosti Nicolae Grigorescu u Bukureštu. Od 1990. do 2009. godine bio je profesor na Odsjeku za slikarstvo na Nacionalnom umjetničkom sveučilištu u Bukureštu.

mozaiku do sada još nije bilo utvrđeno autorstvo, niti je, osim stilskih sličnosti, bilo ikakvih naznaka kome bi djelo moglo pripadati, a Petar Omčikus i Kosa Bokšan se, nažalost, zbog vremenske distance od četrdesetak godina nisu mogli sjetiti tko bi mogao biti njegov autor.

Osamdesetogodišnjeg umjetnika činilo se nemogućim pronaći na društvenim mrežama i u „sveznajućim“ bespućima interneta, a kako bih potvrdila autorstvo ovih djela, pokušala sam ga kontaktirati preko Nacionalnog muzeja rumunjske

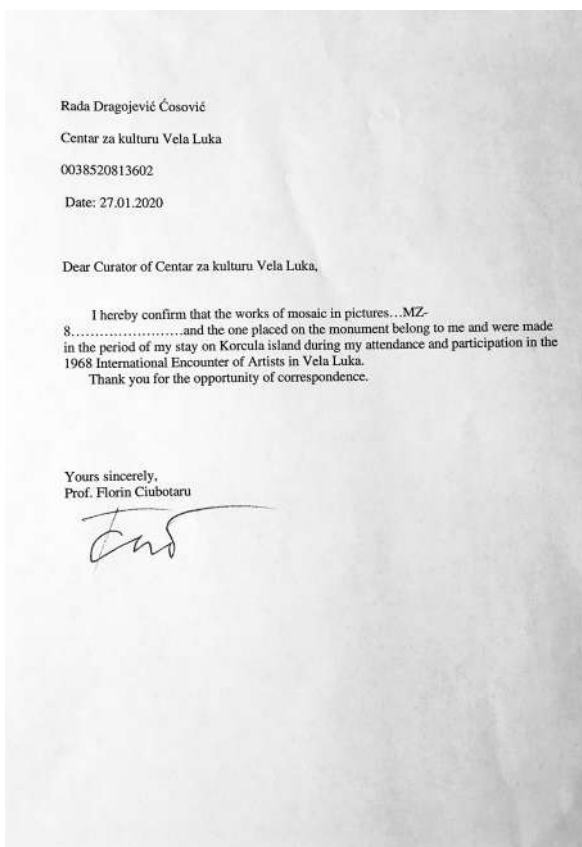
književnosti u Bukureštu (Muzeul Național al Literaturii Române) gdje je u ožujku 2019. imao izložbu pod nazivom „Eclipsa“.

U međuvremenu su u sklopu projekta „Erasmus“ prošle godine u našem mjestu boravili učenici i profesori iz Rumunjske koji su zajedno s profesorima iz Srednje škole u Veloj Luci posjetili Centar za kulturu Vela Luka. Prilikom razgledavanja zbirki u Centru za kulturu Vela Luka, učenicima i profesorima iz Rumunjske skrenula sam pažnju na podatak da je njihov značajni umjetnik Florin Ciubotaru bio sudionik Međunarodnog susreta u Veloj Luci 1968. Profesorica engleskog jezika Ludmila Butoiu oduševila se tom činjenicom. Po povratku u domovinu kontaktirala je Likovnu akademiju u Bukureštu na kojoj je Florin Ciubotaru godinama bio profesor i dobila tražene informacije. Stupila je s umjetnikom u kontakt i on se rado prisjetio svog boravka u Veloj Luci, ispričao zanimljive dogodovštine vezane za Susret i putovanje do Vele Luke preko bivše Jugoslavije u starom Fiatu i 25 dolara u džepu. Izrazio je želju da još jednom posjeti Velu Luku.

Poslije ovog, zbog jezične barijere, posrednog kontakta s umjetnikom, njegov sin Andrei, također umjetnik, dao mi je vrijedne informacije i poslao potpisane dokumente kojima Florin Ciubotaru potvrđuje autorstvo tri svoja mozaika na Korčuli:

Ciubotaruov mozaik u Centru za kulturu Vela Luka.
Foto: autorica

Potvrda o autorstvu još dva mozaika, Florin Ciubotaru (2020).

Zbog određenih sličnosti s elementima korištenima na blatskom mozaiku, pretpostavila sam da je Florin Ciubotaru autor još jednog mozaika u Veloj Luci. Zahvaljujući prof. Ludmili Butoiu i uspostavljenom kontaktu s umjetnikom u Rumunjskoj, to se i potvrdilo.

jedan u Blatu, jedan u muzejskoj zbirci u Centru za kulturu Vela Luka i jedan na spomen panou u središtu Vele Luke.

Pronalaskom jednog djela ovog značajnog rumunjskog umjetnika u Blatu i utvrđivanjem autorstva za još dva njegova rada u Veloj Luci nastalih u okviru Međunarodnog susreta likovnih umjetnika 1968., dijelom su upotpunjene dosadašnje spoznaje o ovom važnom umjetničkom događaju kojeg su, pored brojnih ustanova i ondašnjih poduzeća, podržali i sudionici Korčulanske ljetne škole, mahom ugledni domaći i strani znanstvenici, sociolozi i filozofi koji su organizirano došli iz Korčule u Vela Luka togavnog ljeta 1968. godine na Susret.

Zahvaljujem od srca Maji Šeparović i Tončiju Padovanu na susretljivosti, a posebno Ludmili Butoiu na iskrenom angažmanu i velikoj pomoći, kao i Andreiu Ciubotaru. Iskreno se nadam da će, u konačnici, pronađeni mozaik u Blatu biti dostupan javnosti kao vrijedno umjetničko djelo i svjedočanstvo jednog vremena i značajnog umjetničkog događaja na našem otoku nastalog u vrijeme bitno drugačijih političkih, ekonomskih i društvenih okolnosti. A ujedno je i simbol dobre suradnje između Vele Luke i Blata, dvije susjedne općine na otoku Korčuli.